

Γράφει ο **Νίκος Ταμβακλής***

Η πρώτη «μνημονιακή» περίοδος 2010-11, δεν χαρακτηρίστηκε μόνο από τις μεγάλες λαϊκές κινητοποιήσεις που πλημύρισαν τους δρόμους της Αθήνας και των μεγάλων πόλεων με την λαϊκή οργή, αλλά και από την εμφάνιση νέων κινημάτων με κάποιες νέες, πρωτόγνωρες μορφές λαϊκής αυτοοργάνωσης. Τα νέα κινήματα δεν φιλοδοξούσαν μόνο στο να αντισταθούν στην κυρίαρχη πολιτική της επιβολής των αντικοινωνικών μέτρων (κίνημα «πλατειών» και λαϊκών συνελεύσεων, κίνημα «δεν πληρώνω» κλπ.) αλλά επίσης φιλοδοξούσαν να αναλάβουν και κάποιες λειτουργίες παροχής κοινωνικών υπηρεσιών από το κατεδαφιζόμενο «κράτος πρόνοιας» (π.χ. κοινωνικά ιατρεία, συλλογικές κουζίνες), ή ακόμη προμήθειας και διακίνησης ορισμένων καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. χαριστικά-ανταλλακτικά παζάρια, «τράπεζες» υπηρεσιών, κίνημα «της πατάτας» κλπ.) .

Τα κινήματα αυτά παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό ασύνδετα μεταξύ τους και δεν απέκτησαν ανώτερες οργανωτικές μορφές και δευτεροβάθμια όργανα που θα τους έδιναν τη δυνατότητα κεντρικού συντονισμού των δράσεων και αντιπαράθεσης με την κυβερνητική πολιτική.

Κυριαρχήθηκαν από τον αρχικό ενθουσιασμό, τον αυθορμητισμό αλλά και την περιορισμένη, εμπειρική πολιτική αντίληψη της πλειοψηφίας των ανθρώπων που κινητοποιούνταν και διεκδικούσαν για πρώτη φορά σε δημόσιους χώρους τα αυτονόητα.

Πολλές φορές, και κυρίως στη διάρκεια της πρώτης φάσης των κινητοποιήσεων, φανερώνοντας την αλλοτρίωσή τους από την κυρίαρχη νεοφιλελεύθερη ιδεολογική προπαγάνδα των ΜΜΕ, αλλά ίσως και λόγω της ισχυρής παρουσίας σε αυτά μικροαστικών στρωμάτων, στάθηκαν εχθρικά απέναντι «σε όλα ανεξαιρέτως» τα πολιτικά κόμματα και το οργανωμένο συνδικαλιστικό κίνημα που τα θεωρούσαν αδιάκριτα σαν τμήματα του διεφθαρμένου «πολιτικού συστήματος».

Δεν έκαναν διάκριση των κομμάτων και των οργανώσεων της αριστεράς στη βάση των ταξικών συμφερόντων που εκπροσωπούν ή έστω θέλουν να εκπροσωπούν. Ταύτιζαν τον συνδικαλισμό γενικά και τα σωματεία των εργαζομένων με την αποκρουστική εικόνα των κρατικοδίαιτων επαγγελματιών γραφειοκρατών εργατοπατέρων της ηγεσίας της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ.

Όμως πολύ γρήγορα, την ίδια περίοδο, είδαμε και μέσα στο ίδιο το συνδικαλιστικό κίνημα να γεννιέται και να αναπτύσσεται μια σημαντική και ελπιδοφόρα προσπάθεια συσπείρωσης και συντονισμού μιας σειράς πρωτοβάθμιων σωματείων, προκειμένου να απαλλαγούν από τη γραφειοκρατική γάγγραινα της ηγεσίας της ΓΣΕΕ. Μια σύζευξη του κινήματος των πρωτοβάθμιων σωματείων των εργαζομένων με τα νέα κινήματα σε ένα ενιαίο μέτωπο αντίστασης θα μπορούσε να δημιουργήσει μια νέα πολιτική δυναμική.

Ανεξάρτητα από τις αδυναμίες, τις αυταπάτες ή ακόμη και την εχθρική στάση μιας σημαντικής μερίδας των ανθρώπων που συμμετέχουν στα κινήματα, αποτελεί καθήκον μιας επαναστατικής αριστεράς, να τα μπολιάσει με έμπειρους αγωνιστές που είναι σε θέση να παρέμβουν και να βοηθήσουν

στην οργανωτική και πολιτική τους ανέλιξη.

Οι παρεμβάσεις αυτές απαιτούν υπομονή και επιμονή, δηλαδή οι αγωνιστές που παρεμβαίνουν πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με ένα στρατηγικό σχέδιο και να έχουν ταυτόχρονα πλήρη συνείδηση για την καθοριστική σημασία της εξέλιξης αυτών των κινήματων. Είναι εντελώς απαραίτητο οι παρεμβάσεις να γίνονται με απόλυτο σεβασμό στην αυτονομία και στην εσωτερική δημοκρατική λειτουργία των κινήματων ώστε να αποκατασταθεί σταδιακά το πολιτικό και ηθικό κύρος της επαναστατικής αριστεράς.

Επιπλέον θεωρούμε ότι η **κοινωνική αλληλεγγύη** και η **συλλογικότητα** που είναι σύμφυτες με τα κινήματα αυτά, δηλαδή η πρωταρχικά θα λέγαμε **αντικαπιταλιστική τους φύση**, δίνει την ευκαιρία στους αγωνιστές της επαναστατικής αριστεράς να δώσουν μια μάχη για την καταπολέμηση του ρατσισμού και του εθνικισμού στη κοινωνική τους ρίζα, μέσα σε ένα ευνοϊκό, για το σκοπό αυτό, περιβάλλον. Όμως τέτοιου είδους επίμονες όσο και «λεπτές» παρεμβάσεις μπορούν να γίνονται από καλά εκπαιδευμένους αγωνιστές, με άλλα λόγια απαιτούν την ύπαρξη ενός κόμματος της επαναστατικής αριστεράς που να είναι θέση να ανταποκριθεί στα ιδιαίτερα καθήκοντα μιας τέτοιας περιόδου.

Η λαϊκή αυτοοργάνωση που εμφανίζεται σε κάθε προεπαναστατική περίοδο μπορεί να έχει διαφορετικές αφετηρίες και να πάρει εντελώς απρόβλεπτες μορφές. Ο **Ντ. Μπενσαίντ**, στην μπροσούρα του **«Επαναστατική Στρατηγική στην Ευρώπη» [1]**, δημοσιευμένη το 1985, σχετικά με την εμφάνιση και το αντικείμενο των μορφών αυτοοργάνωσης στις καπιταλιστικές χώρες σε περιόδους κρίσης αναφέρει:

«Αυτό συμβαίνει σε κάθε γνήσια επαναστατική κατάσταση. Οι εργασίες που πρέπει να εκτελεστούν μπορεί να είναι πολύ διαφορετικές. Στη Χιλή ήταν το ζήτημα της προμήθειας τροφίμων, στη Πορτογαλία η λειτουργία των εργοστασίων που εγκαταλείφθηκαν από αντιδραστικούς ιδιοκτήτες. Το σημείο εκκίνησης και οι μορφές οργάνωσης είναι απρόβλεπτες: τοπικές επιτροπές, επιτροπές στις γειτονιές ή στους χώρους εργασίας, παλιές συνδικαλιστικές δομές μετασηματισμένες από τη μαζική δράση. Δεν υπάρχουν κανόνες ή πρότυπα από την άποψη αυτή.

Ο Λένιν περιέγραψε τα τρία χαρακτηριστικά μιας επαναστατικής κρίσης. Όμως είναι απαραίτητο ένα τέταρτο, για να οδηγηθεί η κρίση στην νίκη: μια προοπτική που πραγματώνεται από μια συνειδητή δύναμη. Μια επαναστατική κρίση μπορεί να ξεσπάσει και να καταλήξει σε ήττα. Μόνο μια συνειδητή παρέμβαση μπορεί να εξασφαλίσει ένα θετικό αποτέλεσμα. **Το κόμμα δεν είναι απλώς ένας δάσκαλος ή μια αντανάκλαση των διαφόρων κοινωνικών κινήματων. Δεν είναι απλώς ένα όχημα ιδεών. Είναι ο κεντρικός κορμός στην στρατηγική διάταξη της προλεταριακής επανάστασης.»**

Ασφαλώς η περίοδος 2010-11 στην Ελλάδα δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν προεπαναστατική, ούτε και να συγκριθεί με την ένταση της ταξικής πάλης και το βαθμό λαϊκής αυτοοργάνωσης που παρατηρήθηκε στις αντίστοιχες περιόδους της Χιλής ή της Πορτογαλίας.

Οι μορφές αυτοοργάνωσης που εμφανίστηκαν απέχουν από το θεωρηθούν πρόδρομοι μιας «δυναμικής εξουσίας». Ωστόσο δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τη περίοδο αυτή ενυπήρχαν αρκετά χαρακτηριστικά στοιχεία μιας προεπαναστατικής περιόδου, ενώ η υποχώρησή τους από την προεκλογική περίοδο της άνοιξης του 2012 και μετά συνδέεται άμεσα με ένα γενικό κλίμα απογοήτευσης και σχετικής παθητικότητας που επικράτησε, αλλά και με την άνοδο του νεοναζισμού. (Οπωσδήποτε υπήρξε ένας αριθμός από σκληρούς, υποδειγματικούς αλλά μεμονωμένους αγώνες που συνεχίστηκαν όλο το επόμενο διάστημα από ορισμένους κλάδους εργαζομένων, από μαχητικούς τοπικούς αγώνες για τη διάσωση του περιβάλλοντος και επίσης είχαμε την ανάπτυξη ενός μαχητικού αντιφασιστικού κινήματος.) Για την υποχώρηση αυτή μεγάλη ευθύνη φέρουν χωρίς αμφιβολία τα κόμματα της «επίσημης», κοινοβουλευτικής αριστεράς.

Τα κινήματα αυτοοργάνωσης ωστόσο δεν εξαφανίστηκαν ολοκληρωτικά. Έστω και συρρικνωμένα, παραμένουν σε έναν περιορισμένο βαθμό ενεργά, και είναι πολύ πιθανό να αναπτυχθούν και πάλι δυναμικά

σε μια επόμενη φάση της κρίσης. Το γεγονός όμως ότι δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στους στόχους που τα ίδια έβαλλαν, αποτελεί μια πρώτη ήττα που έχει καταγραφεί στη συνείδηση των λαϊκών στρωμάτων και θα αποτελέσει ένα πρόσθετο μελλοντικό εμπόδιο.

Η στάση των κομμάτων της «επίσημης» αριστεράς απέναντί τους, μας είναι λίγο –πολύ γνωστή. Είδαμε την απαράδεκτα εχθρική στάση της ηγεσίας του ΚΚΕ που φρόντισε με κάθε τρόπο να απομονώσει τις κομματικές του δυνάμεις ώστε να μην έλθουν σε καμιά επαφή με τα νέα κινήματα και επιπλέον να αξιοποιήσει κάθε αδυναμία τους και κάθε ευκαιρία για να τους επιτεθεί και να τα αποδυναμώσει.

Είδαμε ακόμη την επιφυλακτική στάση της συντριπτικής πλειοψηφίας των στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ που αντίθετα από τις μεγαλόστομες διακηρύξεις της ηγεσίας, κράτησαν επιμελώς αποστάσεις ασφαλείας, καθώς τα κινήματα αυτά αναπτύσσονται έξω από τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς και ξεφεύγουν από την απόλυτα λεγκαλιστική πρακτική τους. Η στάση των αναρχικών και αντι-εξουσιαστών μπορούμε να πούμε ότι γενικά υπήρξε επιφυλακτική και επιλεκτική. Συμμετείχαν ενεργά κυρίως σε κινήσεις που μπορούσαν να ελέγχουν απόλυτα, αποκαλύπτοντας έτσι μια βαθιά σχεταριστική αντίληψη.

Οπωσδήποτε η πλειοψηφία των αγωνιστών της αντικαπιταλιστικής αριστεράς πήρε ενεργό μέρος στα κινήματα, πολλές φορές με σημαντικές πρωτοβουλίες και πάντοτε στη πρώτη γραμμή. Όμως οι παρεμβάσεις τους γίνονταν χωρίς έναν κεντρικό σχεδιασμό και χωρίς στόχευση και το κυριότερο χωρίς να έχουν οι ίδιοι μια πλήρη συνείδηση της σημασίας αυτών των κινήματων στα οποία συμμετείχαν, για την συνολική εξέλιξη της πολιτικής κατάστασης. Αιτία ασφαλώς ο κατακερματισμός των δυνάμεων, ο ανταγωνισμός των οργανώσεων, οι διαφορετικές και ελλιπείς προσεγγίσεις της πολιτικής κατάστασης αλλά κυρίως η ισχυρή πίεση του ρεφορμισμού από τα δεξιά.

Η βαθύτερη επιθυμία πολλών αγωνιστών και κάποιων ηγεσιών των οργανώσεων της «άκρας αριστεράς», για έναν σημαντικότερο πολιτικό ρόλο που θα δικαιώνει την ύπαρξή τους και θα δίνει την ευκαιρία να αναγνωρισθούν ευρύτερα οι γνώσεις και οι ικανότητές τους, διαπερνά τη σκέψη τους. Ασφαλώς στα λόγια αποκηρύσσουν τη «**διαχείριση**» και δεν αρνούνται τον ρόλο των κινήματων, όμως το βάρος σύμφωνα με αυτούς θα πρέπει τώρα να πέσει στις εσωτερικές «**ρήξεις**» του αστικού κράτους και για άλλους ακόμη πιο «**τολμηρούς**» και «**καινοτόμους**» στο ζήτημα της «**παραγωγικής ανασυγκρότησης**».

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ στο μονόδρομο της «συμπόρευσης»

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ καθώς αντιπροσωπεύει το κυριότερο εγχείρημα συσπείρωσης και συντονισμού των οργανώσεων της ριζοσπαστικής αριστεράς, ανέδειξε αυτές ακριβώς τις δυνατότητες αλλά και τις αδυναμίες. Από τη μια μεριά το γεγονός της εμπλοκής πολλών αγωνιστών της στα κινήματα συνέβαλε στο να καταγραφεί η ΑΝΤΑΡΣΥΑ με θετικό τρόπο στη συλλογική λαϊκή συνείδηση, από την άλλη η δράση τους δεν κατόρθωσε να αποτελέσει έναν καταλύτη στην εξέλιξη των κινήματων.

Σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο, μετά από ένα μαραθώνιο κοπιαστικών διαβουλεύσεων μεταξύ των ηγεσιών των οργανώσεων, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ κατόρθωσε επιτέλους να αρθρώσει έναν όχι ασήμαντο πολιτικό λόγο, με το να προτείνει ένα στοιχειώδες πρόγραμμα για τις εκλογές της άνοιξης του '12. Όμως το στοιχειώδες αυτό πρόγραμμα δεν προέκυψε μέσα από μια πλατειά πολιτική συζήτηση και ζύμωση στις τοπικές επιτροπές της βάσης της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, αλλά μέσα από μια ρουτινιέρικη «κοπτοραπτική» των διαφορετικών θέσεων στις συναντήσεις των ηγεσιών, προκειμένου να βρεθεί ένα σημείο φραστικής ισορροπίας .

Με την έναρξη της περιόδου της υποχώρησης των κινήματων, από την άνοιξη του '12 θα περίμενε κανένας να ξεκινήσει μέσα στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ, τουλάχιστον μια κριτική αποτίμηση των πολύτιμων εμπειριών της προηγούμενης περιόδου και να ανοίξει ίσως μια γόνιμη συζήτηση πάνω στην ανάγκη για τη χάραξη

μιας κάποιας στρατηγικής σε σχέση με την ανάπτυξη των κινημάτων. Δεν αξιοποιήθηκε η ευκαιρία για μια συστηματική παρουσίαση των διαφορετικών προσεγγίσεων καθώς βαδίζαμε στο συνέδριο του Ιουνίου του '13.

Μια πολιτική αντιπαράθεση με επιχειρήματα και δημοκρατικούς κανόνες, θα πλούτιζε το προβληματισμό και θα αναβάθμιζε τη δημοκρατική λειτουργία στο εσωτερικό της ANΤΑΡΣΥΑ. Δυστυχώς η αντιπαράθεση έγινε σχεδόν αποκλειστικά στη βάση των αριθμητικών συσχετισμών των οργανώσεων χωρίς να δοθεί η ευκαιρία να εκτεθούν και αναπτυχθούν μέσα από ένα διάλογο στις οργανώσεις της βάσης, οι διαφορετικές απόψεις.

Το αξιόλογο δυναμικό των έμπειρων αγωνιστών της ANΤΑΡΣΥΑ που δραστηριοποιούνται κυρίως στο συνδικαλιστικό κίνημα, στην πλειοψηφία τους δεν αντιλήφθηκαν την κεντρική σημασία των νέων κινημάτων και των νέων στοιχειακών μορφών αυτοοργάνωσης που αναδείχθηκαν τη πρώτη περίοδο της κρίσης και πολύ περισσότερο δεν κατόρθωσαν να συναρθρώσουν και να προσαρμόσουν μια συνολική στρατηγική πρόταση.

Αντί γι' αυτό είδαμε τη μοναδική συζήτηση που διεξάγονταν στην κορυφή των οργανώσεων, να περιορίζεται αποκλειστικά στο ζήτημα της «συμπόρευσης» της ANΤΑΡΣΥΑ με το Σχέδιο Β'. Κατά ένα περίεργο τρόπο, οι σύντροφοι που επιδιώκουν τη συμπόρευση με τον Αλαβάνο, δηλαδή με μια μικρή, αρχηγική, ρεφορμιστική οργάνωση, σχεδόν ανύπαρκτη μέσα στα κινήματα όπως είναι δηλαδή το Σχέδιο Β', πιστεύουν ότι η συμπόρευση αυτή θα λύσει ως δια μαγείας το πρόβλημα της κοινωνικής απεύθυνσης της ANΤΑΡΣΥΑ στις πλατειές λαϊκές μάζες.

Ο ίδιος ο Αλαβάνος διαθέτει ασφαλώς μια χαρισματική προσωπικότητα και σημαντικές επικοινωνιακές ικανότητες και εμπειρία στις κοινοβουλευτικές διαμάχες και στις δημόσιες τηλεοπτικές εμφανίσεις. Όπως έχει ο ίδιος επανειλημμένα και με σαφήνεια δηλώσει, η πολιτική του πρόταση είναι απολύτως ενταγμένη στη λογική της διαχείρισης του αστικού κράτους και στις μεταρρυθμιστικές απόψεις για τις δομές της ΕΕ. Την «συμπόρευση» δεν την αντιλαμβάνεται σαν μια απλή εκλογική συνεργασία μέσα στην οποία ο καθένας θα διατηρούσε ακέραιο το πρόγραμμά του, αλλά σαν μια συμμαχία με ενιαία πολιτική έκφραση.

Προκειμένου λοιπόν να επιτύχουν αυτή την πολυπόθητη «συμπόρευση» οι σύντροφοι ήταν πρόθυμοι να ακρωτηριάσουν ακόμη και το συμφωνημένο με τόσο κόπο, κεντρικό, στοιχειώδες πρόγραμμα της ANΤΑΡΣΥΑ, απαλείφοντας το σύνθημα της «εξόδου από την ΕΕ». Το σημείο δηλαδή που οι ίδιοι, όλο το προηγούμενο διάστημα της συγκρότησης της ANΤΑΡΣΥΑ, θεωρούσαν ιερό και απαράβατο όρο, απόλυτο σημείο αναφοράς και υπέρτατο κριτήριο για την κατάταξη των οργανώσεων μέσα στο φάσμα της αριστεράς.

Η ευκολία με την οποία δέχθηκαν αυτόν τον ακρωτηριασμό, προκειμένου να προσεταιρισθούν μια «σημαντική προσωπικότητα» που θα τους έφερνε ίσως εγγύτερα στην «επίσημη» αριστερά και στους απώτερους σχεδιασμούς για μια «κυβέρνηση της αριστεράς», θα πρέπει να μας προϊδεάσει για το πόσο εύκολα μπορούν να βρεθούν οι κατάλληλες προφάσεις για να εγκαταλειφθούν από τις ηγεσίες ορισμένων οργανώσεων, οι προγραμματικές δεσμεύσεις και τα μεγάλα λόγια, όταν βρεθούν μπροστά σε μεγάλα, ιστορικά και αποφασιστικά διλήμματα.

Η στρατηγική και η «κυβέρνηση της αριστεράς»

Τα πενιχρά (σε σχέση με τις προσδοκίες που είχαν καλλιεργηθεί), αποτελέσματα της ANΤΑΡΣΥΑ στις ευρωεκλογές του περασμένου Μαΐου, αναζωπύρωσαν μια ξεχασμένη, «κλασική» συζήτηση για την επαναστατική στρατηγική. Καθώς ο εκλογικός καταποντισμός του Σχεδίου Β' αποκάλυψε την ουσιαστική ασημαντότητα του εγχειρήματος της «συμπόρευσης» και τη ματαιότητα της όλης προηγούμενης συζήτησης που καταταλαιπώρησε για μήνες το κεντρικό συντονιστικό όργανο, οι σύντροφοι που την

υποστήριζαν έριξαν τώρα το βάρος τους σε μια πιο σοβαρή, θεωρητική συζήτηση σχετικά με την «κυβέρνηση της αριστεράς».

Όποιος δεν συμφωνεί με τη **«κυβέρνηση της αριστεράς»** είναι ένας αμετανόητος σεχταριστής, ένας κολλημένος δογματικός που πιστεύει ότι η επανάσταση πρέπει να γίνει μόνο σύμφωνα με τις προδιαγραφές των «ιερών κειμένων» και δεν μπορεί να αντιληφθεί ότι τα πράγματα έχουν αλλάξει ριζικά από τις δεκαετίες του 1910 και του 1920 ή ακόμη ότι δεν υπάρχει καμιά σχέση της πολιτικοοικονομικής κατάστασης της τσαρικής Ρωσίας με τα σημερινά ανεπτυγμένα καπιταλιστικά κράτη της Ευρώπης κλπ.

Για την υπεράσπιση των απόψεών τους δεν διστάζουν να επιστρατεύσουν τα δικά τους «ιερά κείμενα», με συχνές αναφορές σε **Γκράμσι, Αλτουσέρ, Πουλαντζά**. Η συζήτηση για το **αστικό κράτος** στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, για την **επαναστατική κρίση** και τη **δυναμική εξουσία, για την πολιτική ηγεμονία του προλεταριάτου, για το ταξικό πόλεμο θέσεων** και κινήσεων, για τη κατάλληλη αναλογία των εσωτερικών «ρήξεων» του αστικού κράτους και της εξωτερικής εφόδου που μπορεί να φέρει την ανατροπή, έχει επαναληφθεί αρκετές φορές, μετά από το **«Κράτος και Επανάσταση»** και τις πολεμικές του Λένιν ενάντια στον «αποστάτη Κάουτσκι». Οι σύντροφοι προκειμένου να σχηματίσουν μια πιο σφαιρική γνώση θα μπορούσαν ίσως να ανατρέξουν και σε κάποιες άλλες «σχολές» της δυτικής μαρξιστικής σκέψης που ερμηνεύουν με διαφορετικό τρόπο τα σχεδόν κρυπτογραφικά **κείμενα της φυλακής του Γκράμσι [2]** και ασκούν μια τεκμηριωμένη πολεμική στις απόψεις του **Αλτουσέρ [3]** και του **Πουλαντζά [4]**.

Οποσδήποτε εάν ανοίξει μια δημοκρατική συζήτηση για συγκεκριμένα ζητήματα της επαναστατικής στρατηγικής και της «κυβέρνησης της αριστεράς», θα είναι απείρως πιο ενδιαφέρουσα και χρήσιμη από τη μίζερη συζήτηση για τη «συμπόρευση» με το Σχέδιο Β' του Αλαβάνου που προηγήθηκε.

Χωρίς να μπορούμε εδώ να επεκταθούμε περισσότερο θα θέλαμε να κάνουμε δύο σύντομες σχετικές, γενικές παρατηρήσεις:

1) Η κατάσταση της **«δυναμικής εξουσίας»** έχει εμφανιστεί μέχρι σήμερα σε όλες ανεξαιρέτως τις προεπαναστατικές περιόδους, (ακόμη και στις επαναστάσεις της προκαπιταλιστικής εποχής π.χ. στην αγγλική επανάσταση του 17ου αιώνα, στην μεγάλη αστική γαλλική επανάσταση κλπ.) **[5]**.

Αποτελεί δηλαδή ένα θεμελιώδες χαρακτηριστικό μιας εθνικής επαναστατικής κρίσης, όταν οι δομές της παλιάς κοινωνικής τάξης που εξουσίαζε κλονίζονται και ταυτόχρονα αναδύονται οι νέες δομές της κοινωνικής τάξης που διεκδικεί την εξουσία. Όσο διαρκεί η κατάσταση της δυναμικής εξουσίας οι δύο αντίπαλες εξουσίες θα αντιπαλεύουν διαρκώς και η περίοδος αυτή θα τελειώσει πάντοτε με την επικράτηση της μιας από τις δύο.

Δεν υπήρξε ποτέ μια κατάσταση ισορροπίας και «μοίρασμα» της εξουσίας ανάμεσα στις δύο. Επομένως η δυναμική εξουσία δεν αποτελεί κάποια φάση ενός μακροχρόνιου «πολέμου θέσεων» στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες για την πολιτική ηγεμονία, όπως τουλάχιστον τον αντιλαμβάνονται κάποιοι σύντροφοι **[6]**, αλλά μια ενδιάμεση φάση ή ακόμη και πολλές διαδοχικές φάσεις στην εξέλιξη μιας εθνικής επαναστατικής κρίσης κατά τη λενινιστική έννοια.

2) Ο λόγος που θα μπορούσε να δικαιολογήσει θεωρητικά την υποστήριξη μιας **«κυβέρνησης της αριστεράς»** είναι αυτή να τεθεί στην υπηρεσία του κινήματος και με τις όποιες «εσωτερικές ρήξεις» πραγματοποιήσει μέσα στους αστικούς μηχανισμούς, να υποβοηθήσει στην επικράτηση της αναδυόμενης εξουσίας των εργαζομένων. Αντίθετα εάν το κίνημα των εργαζομένων μπει στην υπηρεσία μιας «κυβέρνησης της αριστεράς» προκειμένου να πραγματοποιήσει αυτή τις όποιες μελλοντικές «εσωτερικές ρήξεις» το κίνημα θα οδηγηθεί σε μια σειρά από αυτοπεριορισμούς και υποχωρήσεις και τελικά θα καταλήξει στην ήττα.

Τα ιστορικά παραδείγματα που επιβεβαιώνουν του λόγου το αληθές δυστυχώς είναι μέχρι σήμερα πάρα πολλά. Μια κυβέρνηση του τύπου της πρώτης θεωρητικής υπόθεσης, είναι φανερό ότι είναι εντελώς αδύνατον να σχηματισθεί από την σημερινή ελληνική αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ.

Από την άλλη μεριά είναι γεγονός ότι μια αφηρημένη και γενικόλογη συζήτηση για τις δυνατότητες και τα ενδεχόμενα μιας «κυβέρνησης της αριστεράς», δηλαδή μια συζήτηση που δεν πατάει στην ανάλυση της σημερινής συγκεκριμένης κοινωνικής κατάστασης όπως διαμορφώνεται από τα χτυπήματα της καπιταλιστικής κρίσης και στην δυναμική της εξέλιξης του κινήματος, μπορεί να οδηγή εύκολα σε μια υποστήριξη του εγχειρήματος του ΣΥΡΙΖΑ, όπως ήδη συμβαίνει με πολλούς ευρωπαίους αναλυτές της αριστεράς που γενικόλογώντας συγχέουν τις επιθυμίες τους με την πραγματικότητα **[7]**.

Προκειμένου να θεμελιώσουν την επιλογή τους (και παρόλο που όπως οι ίδιοι επαναλαμβάνουν κατά κόρον οι δομές του αστικού κράτους έχουν γίνει πολύ πιο σύνθετες από τη δεκαετία του 1920), προσπαθούν να αντλήσουν επιχειρήματα από τη σχετική συζήτηση που αναπτύχθηκε ανάμεσα στους επαναστάτες στα τέσσερα πρώτα συνέδρια της Τρίτης Διεθνούς. Όμως αυτοί μιλούσαν συγκεκριμένα. Η συζήτηση αφορούσε κυρίως τη κυβέρνηση Zeigner που σχηματίστηκε από το Κομμουνιστικό και το Σοσιαλιστικό Κόμμα στη Σαξονία το 1923, μέσα στις συνθήκες της παρατεταμένης επαναστατικής κρίσης του μεσοπολέμου στη Γερμανία. Η **Κλάρα Ζέτκιν** το 1924 στο πέμπτο συνέδριο της Κομιντέρν, είπε σχετικά με τις αδυναμίες και τα λάθη που έγιναν στη διάρκεια της προετοιμασίας του γερμανικού Οκτώβρη (1923) :

«...Μια εργατική κυβέρνηση έχει νόημα μόνο σαν το επιστέγασμα ενός μαζικού κινήματος που βασίζεται στα όργανα του προλεταριάτου, έξω από το κοινοβούλιο, δηλαδή στα εργοστασιακά συμβούλια, στις εργατικές συνελεύσεις, στις ένοπλες δυνάμεις της εργατικής τάξης. Αντί γι' αυτό η ιδέα ήταν ότι η εργατική κυβέρνηση θα είναι το σημείο εκκίνησης για ένα μαζικό κίνημα και τον εξοπλισμό του προλεταριάτου. Με αυτό τον τρόπο έγινε ένας αριθμός από λάθη στην εφαρμογή της τακτικής του ενιαίου μετώπου. Το αποτέλεσμα ήταν: ο λαός ούτε κινητοποιήθηκε ούτε εξοπλίσθηκε...» **[8]**

***Μέλος της Τ.Ο. ΑΝΤΑΡΣΥΑ Σάμου**

---

[1] Βλέπε: Daniel Bensaid, 'Revolutionary Strategy Today', μεταφρασμένη στα ελληνικά η μπροσούρα «Η Επαναστατική Στρατηγική Σήμερα» θα εκδοθεί σύντομα από την Πρωτοποριακή Βιβλιοθήκη.

[2] Βλέπε: Perry Anderson, 'The Antinomies of Gramsci,' New Left Review 100, Nov. 1976-Jan. 1977. Μεταφρασμένο στα ελληνικά: «Οι Αντινομίες του Αντόνιο Γκράμσι», μια μπροσούρα της Μαρξιστικής Συσπείρωσης, Αθήνα 1985.

[3] Βλέπε: Ερνέστ Μαντέλ, «Απάντηση στον Αλτουσέρ και τον Ελλενστάιν», εκδόσεις Ουτοπία, Αθήνα 1980.

[4] Βλέπε: συνέντευξη του Νίκου Πουλαντζά στον Henri Weber: «Το Κράτος και η Μετάβαση στο Σοσιαλισμό», International, Vol. 4, N°1, Autumn 1977, pp. 3-12

[5] Ο Λ. Τρότσκι, στην «Η Ιστορία της Ρώσικης Επανάστασης» και στο Κεφ. 11 «Διαδική Εξουσία», μας δίνει μια εξαιρετική περιγραφή των καταστάσεων της δυαδικής εξουσίας (στα αγγλικά: <http://www.marxists.org/archive/trotsky/1930/hrr/ch11.htm>)

[6] Βλέπε: Γιώργου Καλαμπόκα: «Διαδρομές της δυαδικής εξουσίας», Περιοδικό Εκτός Γραμμής, Τεύχος 32 / Μάρτιος 2013

[7] Βλέπε: Francois Sabado 'A few remarks on the question of government' <http://internationalviewpoint.org/spip.php?article2951>

[8] Η ομιλία της Κλάρα Ζέτκιν στο Πέμπτο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς μεταφράστηκε από την ισπανική έκδοση που δημοσιεύθηκε από τον Pasado y Presente Editores